

CSICSERGŐ ÓVODA

CSICSERGŐ ÓVODA
NEVELÉSI PROGRAMJA

SZOLNOK
2010.

Tartalomjegyzék

1. HELYZETELEMZÉS.....	2
2. A SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULAT ÉRTÉK ÉS CÉLRENDSZERE.....	3
2.1. ÉRTÉKAZONOSSÁG ÉS AZ ELŐNYÖS KÜLÖNBÖZŐSÉG AZ ÓVODAI CSOPORTOKBAN	3
2.2. VONATKOZÓ ALAPELVEK (SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULAT).....	5
2.3. NEVELÉSI CÉL	6
2.4. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	6
JÖVŐKÉP	6
3. A MI ÓVODÁSAINK – GYERMEKKÉP	6
4. A MI ÓVODÁNK – ÓVODAKÉP	6
5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELTÉTELEI (ALAPVETŐ ÉS SPEC. SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI, SZAKMAI, ATTITŰD).....	7
5.1. A SZVO HOP-RA VONATKOZÓAN	7
5.2. A SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULATRA VONATKOZÓAN.....	8
6. A MEGVALÓSÍTÁS MEGKÜLÖNBÖZTETŐ KRITÉRIUMAI.....	9
6.1. ÉRZELMI NEVELÉS, SZOCIALIZÁCIÓ	9
6.2. JÁTÉK, ÉLMÉNYEN ALAPULÓ TANULÁSSZERVEZÉS.....	11
6.3. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS	13
7. A SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULAT ÓVODAI TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS FELADATAI.....	16
7.1. JÁTÉK.....	16
7.2. VERS, MESE	18
7.3. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK	22
7.4. RAJZ, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	23
7.5. MOZGÁS	27

7.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERTETÉSE, MEGSZERETTETÉSE	28
7.7. MUNKA.....	31
7.8. TANULÁS	31
7.9. HAGYOMÁNYOK, ÓVODAI ÜNNEPEK	31
8. A SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULATHOZ KAPCSOLÓDÓ GYERMEKI FEJLŐDÉS	
NYOMON KÖVETÉSE, MEGFIGYELÉSEK, MÉRÉSEK	35
9. DOKUMENTÁLÁS	36
10. EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	37
11. A "CSICSERGŐ" HELYI NEVELÉSI PROGRAMHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZ ÉS	
FELSZERELÉSI JEGYZÉK AZ 1/1998.(VII.24.)OM RENDELET ALAPJÁN.....	37
Melléklet.....	40

1. HELYZETELEMZÉS

Óvodánk a Tallinn városrészben a Zagyva folyó mellett helyezkedik el. A város központjával két Zagyva-híd köti össze. Körzetünk területén tágas parkok, játszóterek találhatóak. A Zagyva-part természetes szépsége évszakonként kikapcsolódási lehetőséget jelent az itt élőknek. Óvodánk elhelyezkedése így városi viszonylatban igen kedvező, közel a víz, az erdő, amely sok lehetőséget biztosít a közvetlen megfigyelésre, tapasztalatszerzésre. Ezek a kedvező környezeti hatások az egészséges életmód kialakítását, megerősítését szolgálják.

A körzetben élő családok társadalmi, szociális helyzete és igénye nagy eltéréseket mutat. Óvodánkban folyó nevelőmunka igyekszik ezekhez az elvárásokhoz igazodni. Évek során folyamatosan alakítottuk ki saját arculatunkat, melyben a népi játék, néphagyomány ápolása, bábjáték szerepelt.

Törekszünk a homogén csoportok kialakítására. A mozgás, udvari játék feltételeinek megteremtésével - gyermekbarát játékeszközök, változatos terepformák- a gyermekek

mozgáskultúráját, környezetmegismerő, természetvédő tevékenységének fejlesztését valósíthatjuk meg.

Óvodánkban nagy gondot fordítunk az esztétikus, ápoltság környezet megteremtésére. A belső környezetünk jól tükrözi az itt folyó pedagógia munkát.

Fejlesztő szobákat alakítottunk ki, ahol szakemberek segítségével a gyermekek egyéni ütemű, differenciált fejlesztését valósítjuk meg.

Programunk *Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel* 1997-ben megjelent munkája alapján készült, melyet adaptáltunk. A cél- feladatrendszer megtartottuk az adaptálás során, melyet a helyi sajátosságainknak, igényeinknek megfelelően kiegészítettünk, bővítettünk illetve átdolgoztunk. A programbevalás vizsgálata után felhasználói szinten alkalmazzuk.

2. A SAJÁTOS PEDAGÓGIAI ARCULAT ÉRTÉK ÉS CÉLRENDSZERE

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol szülőkkel együttműködve a gyermekközpontság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.

2.1. Értékazonosság és az előnyös különbség az óvodai csoportokban

- **Komplex élmények biztosításával segítjük az erős érzelmi kötődés megalapozását a gyermekek és a művészetek között.**

Az óvodába érkezéskor halk zene segíti a nyugalomérzet biztosítását, a gyermekek, felnőttek számára.

Az óvodában biztosítjuk annak lehetőségét, hogy találkozzanak műalkotásokkal, népművészeti alkotásokkal és közösen gyönyörködhessenek egymás munkájában is. Ennek érdekében létrehoztuk az *ovi-galériát*. Ezzel szeretnénk megalapozni az esztétikum iránti érzékenység és az értékelő képesség kialakulását. A kiállítandó műveket évek óta tartó jó kapcsolatunk révén a körzethez tartozó művészeti iskolából, ismerős művészekről, szülőktől kapjuk.

Művészeti élmények biztosítása tágabb környezetünkben: a szolnoki lehetőségek maximális kihasználása (előadók, művészek, Múzeum, Tájház kiállításai, Színházi előadások, stb.)

- **Meggyőződésünk szerint az óvodáskorú gyermeknek joga van a néphagyományaink megismerésére, olyan külsőségekben és tartalmakban visszatérő élmények átélésére, amely otthonához, szülőföldjéhez kötik.**

A program tevékenységkerete

Néphagyományörzés az óvodánkban:

Mit nevezünk néphagyománynak?

”Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük.” (Kósa, Szemerkenyi, 1975).

Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét életető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ezáltal hiteles, követendő mintákat kapjon. A gyerekek, családtagjaival, társaival olyan külsőségekben, tartalmukban visszatérő élményeket él át, amelyek otthonához, szülőföldjéhez kötik, életre szóló útravalót kap.

A kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelem dús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire. Ismeretei bővülésével később érti meg, dolgozza fel amit kapott, és közben van hova visszakapcsolnia azokat. Erkölcsi, esztétikai értékrendszere kialakul, a szükségletek további cselekvésre készítetik. Felnőtt korában a néphagyomány-ápolás igénye, már mint magasabb rendű szükséglet jelenik meg.

Programunk a hagyományörzést, a népi kultúra ápolását fontos feladatnak tekinti. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Mi, óvónők is ragaszkodunk népünk múltjához, képesek vagyunk azonosulni azzal. Tudjuk az óvodában ünnepelhető szokások eredetét, ismerjük azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Játékok vagyunk a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismerünk.

A hagyomány tartalma az egyes tevékenység formákban:

Vers, mese, dramatikus játék	<i>Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések</i>
Ének, énekes játékok, zenehallgatás	<i>Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene</i>
Rajz, mintázás, kézi munka	<i>Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, mézeskalács sütés</i>
A környezet tevékeny megszerettetése	<i>Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok,</i>
Mozgás, mozgásos játékok	<i>Ügyességi és sportjátékok</i>

A néphagyományörzés ajánlott tartalmi:

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kívánságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. A néphagyomány ápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk. A hagyomány ápolása közben együttj játszunk, együttmunkálkodunk, tervezgetünk, izgalmassá tesszük a várakozás időszakát. Maga az ünnep egy vidám hangulatú, felszabadult együttjátás.

- ***Nagyon fontosnak tartjuk a gyermekek nyelvi képességének, beszédképességének fejlesztését a vers, mese, dramatikus játékok segítségével.***

Ezt segíti a „só-terápiás” kuckóban napirendbe ágyazott játékos nyelvi, beszéd fejlesztések is.

A beszéd segítségével képesek vagyunk önmagunkat kifejezni, megértetni másokkal érzelmeinket, gondolatainkat.

Az óvodáskorú gyermekek gondolkodását és beszédét gyakorlati cselekvése irányítja. Látható, hallható, tapintható cselekvésekből meríti tapasztalatait, és tőlünk várja ezek szóbeli kifejezését.

A gyermekek sajátosságai közül kiemelkedően erős a mozgékonyosság, a spontán tevékenységekben megnyilvánuló játék, mások utánzása, ezért a fejlesztő munkánk során elsősorban mozgásos játékokat, egyszerűbb szabályokhoz kötött játékos tevékenységeket, utánzó mozgásokat szervezünk, tervezünk.

Ügyelünk arra, hogy a gyermek egyéni fejlettsége, fejlődési üteme, szociális érettsége fejlesztéseinkben megfelelő legyen.

Játékaink elsősorban a beszédfejlődést, gondolkodást segítik elő, és hozzájárulnak a kommunikatív képességek alakításához is.

Minden alkalmat kihasználunk a beszélgetésre. Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy bármiről bátran mondják el észrevételeiket, gondolataikat, érzéseiket és ezáltal gazdagodik szókincsük, beszédképességük.

A beszédfejlesztésben nagyon nagy szerepe van az élménynek. Az érzelmekben gazdag élet fokozza a beszédkedvet.

A gyermekek akarva-akaratlanul utánozzák az óvónőt. Ezért fontosnak tartjuk, hogy beszédünk nyelvtanilag hibátlan legyen, figyeljünk a helyes kiejtésre, artikulációra.

Sokféle szófordulatot, kifejezést használunk, beszédünk színes, szemléletes, érthető. A dramatikus játékok, anyanyelvi játékok sok lehetőséget nyújtanak a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztésére.

„Só-terápiás” kuckóban napirendbe ágyazott játékos nyelvi, beszéd fejlesztések

A „Só-terápiás szobában” októbertől - áprilisig rendszeresen, napirendbe ágyazva történnek a foglalkozások. Ehhez nyelvi és beszédfejlesztő játékokat gyűjtöttünk össze. (lásd. 1.sz.mell.)

2.2. Vonatkozó alapelvek (sajátos pedagógiai arculat)

Programunk alapelve

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol szülőkkel együttműködve a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek.

Kiindulási pontjaink

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető: nevelik, fejlesztik a társkapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója és a szülők.

Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy „tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”.

Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

2.3. Nevelési cél

Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése. Komplex élmények biztosításával, segítségével erős érzelmi kötődés megalapozása a gyermekek és a művészetek között.

2.4. Küldetésnyilatkozat

Olyan óvodai nevelést biztosítunk:

- mely a családi nevelést kiegészítve boldog óvodás éveket nyújt,
- ahol jól érzik magukat és elégedettek a gyermekek, a szülők, és a nevelésben résztvevő alkalmazottak,
- ahol a gyermekek alkotó részesei az óvoda mindennapi életének,
- ahol érvényesülnek a gyermeki és a szülői jogok,
- ahol érték az egészség, a helyes viselkedés, a természeti és társadalmi környezet és a másság elfogadása, tolerancia,
- ahol a gyermekek képessé válnak az önkifejezésre és befogadásra,
- ahol az óvoda nyitottságával, rugalmasságával képes a társadalmi környezet változó igényeihez alkalmazkodni, a belső értékstabilitás megtartásával.

Jövőkép

Szeretnénk, ha óvodánk olyan intézmény lenne, ahol a gyerekek napjuk nagy részét örömmel, önfeledt játékkal töltenék, ahol szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvodapedagógusok segítenék, irányítanák őket.

3. A mi óvodásaink – gyermekkép

Olyan gyermekek nevelése, akik szeretetben, érzelmi biztonságban, nyugodt, szabad légkörben a művészetek élményeivel gazdagodva töltik óvodás éveiket.

4. A mi óvodánk – óvodakép

Óvodánkban a gyermekek egészséges környezetben, családi, derűs, szeretetteljes légkörben nevelkednek. A családi nevelést kiegészítve segítjük a gyermekek személyiség-fejlődését, komplex esztétikai, művészeti élmények biztosításával.

5. Az óvodai nevelés feltételei (alapvető és speciális személyi és tárgyi, szakmai, attitűd)

Óvodánk alapvető feltétele

Székhely: Szolnok, Wágner G.u.1/a.

Az óvoda csoportjainak száma	4
Az intézményi pedagógus álláshe-lyek száma	8fő
Az intézményi nem pedagógus ál-láshelyek száma	6fő

Óvodánk 35 éve épült, 4 csoportos 100 kisgyermek óvodai nevelését teszi lehetővé. Az épület adottságai megfelelőek. Tárgyi eszközeinket és felszereléseinket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk az óvoda alapítvá-nyának bevételeit és a nyertes pályázatok többletforrásait is.

Nevelőtestületünk sokéves szakmai tapasztalattal, megfelelő szaktudással, folyamatos ön-képzéssel igyekszik megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Gyermekeink szociális háttere nagyon eltérő. Az elmúlt idő során nőtt a gyermekvédelmi munka jelentősége.

A társadalmi élet változásai, széteső családok negatív hatása következtében egyre több be-illeszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképesség-lemaradással, egészségügyi szokások hiányával, és sajátos nevelési igényű gyermek kerül be a nevelési rendszerünkbe. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gye-rekek mindenek felett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

5.1. A SZVO HOP-ra vonatkozóan

A személyi feltételeink biztosítottak. Jellemző a nevelőtestületre szakmai felelősség felvál-lalása, a folyamatos szakmai önképzés.

A tárgyi feltételeink:

- Óvodánk parkosított játszóudvarán EU-s szabványnak megfelelő, folyamatosan ellen-őrzött játékok vannak telepítve.
- A működéshez alapvetően szükséges eszközökkel rendelkezünk, amit próbálunk fo-lyamatosan bővíteni.

5.2. A sajátos pedagógiai arculatra vonatkozóan

Személyi feltételeink:

- Az óvoda minden dolgozója továbbképzéseken vett részt az „Eszztétikai nevelés a művészetek eszközeivel” program indítása kapcsán. Azóta pedig folyamatosan önképzéssel, továbbképzéseken vesznek részt a pedagógusok.

Továbbképzés	fő
- „Hagyományörzés az óvodában”	1
- „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel”	4
- „Néptánc oktatás a tanítási órán kívül és a tan.órán belül”	1
- „Mesék bűvöletében”	3
- „Drámajáték az óvodában”	1
- „Ha a másik gondban van...” Gordon-féle problémakezelés	3
- „A bátorító pedagógia individuál pszichológiai alapjai.”	1
- „Sindelar – Zsoldos program1”	2
- Difer	1
- „Roma kisebbség nevelésében, oktatásában, ellátásában közreműködők képzése”	1
- „A projekt pedagógiai, elméleti és gyakorlati kérdései, hatás és hatékonyság vizsgálat.”	1
Szakvizsgával rendelkezik	
- Minőségmenedzsment –szak	1
- Vezető Óvodapedagógus -szak	1
- Nyel-, és beszédfejlesztő szakirányú továbbképzés	1

Tárgyi feltételeink:

- népi ruha készlet, hangszerek, magnók, video lejátszó, vizuális eszközök (szövkerek, körmönfonók, stb.)
- galéria,
- anyanyelvi kiadványok, saját gyűjtemény, bábok, paravánok,
- só-szoba,

6. A megvalósítás megkülönböztető kritériumai

6.1. Érzelmi nevelés, szocializáció

Az óvodások testi, lelki szükségleteinek kielégítése az erkölcsi szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakítása

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a szimbólumok, jelek erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlensége.
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat.
- Önmagunk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, tegye lehetővé, hogy minden gyermek megtanulhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Szociális feladatok felvállalása.

Esztétikai érzelmek alakítása

- Egyéni igények figyelembevételével esztétikus, higiénikus gondozás biztosítása.
- Harmonikus, esztétikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi-, társadalmi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekhez tapadjanak rácsodálkozási élmények, s ezáltal a gyermekekben erősödjön az élmény-befogadó képesség. Képesek legyenek a tárgyi - emberi - természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.

Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb- tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.

- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az értelmi képességek- az értékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást- különös tekintettel a kreativitásra.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélő kedvét, különös tekintettel a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Az érzelmi alapigények biztosítása- biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet- segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék

Célunk:

A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül.

Ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetű gyermekeknél tartós, stabil, szeretetteljes kapcsolat kiépítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése az óvodás évek alatt. (lásd.SZVO HOP)
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében
- Különbözőség elfogadására nevelés.
- **A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében**

A gyermek pozitív kapcsolatai úgy alakulhatnak, ha jól érzi magát a csoportjában. Bizalmuk és biztonságuk kialakulását segítjük a felnőtt és gyermekközösség által. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály megfeleljen az elvárásoknak. Törekszünk a bizalmas kapcsolat kialakulására a szülőkkel az együttneveléshez.

A gyermekek számára modellt nyújtunk viselkedésünkkel, beszédünkkel, magatartásunkkal. Arra törekszünk, hogy értelmes fegyelmet alakítsunk ki a csoportok életében, ezáltal biztosítjuk a nyugalmat az ismétlődő közös, örömteli tevékenységhez. A feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tesszük.

A természeti és társadalmi környezetükbe olyan feltételeket biztosítunk, amelyben alkalom nyílik az egymáshoz való viszonyításra, ezáltal a reális én-kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására.

A nap folyamán minden gyermek számára személyes perceket biztosítunk.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatában az Adleri

elvek iránymutatóak számunkra:

1. A felnőtt próbálja megérteni elsősorban érzelmileg a gyermeket.
2. Parancsolás helyett igyekezzon kérdezni.
3. A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába.
4. A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
5. A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot, a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépéseknél” vezessen be konzekvenciákat.
6. A felnőtt legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
7. A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
8. A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során.
9. A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson a bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb előrelépésnek, fejlődésnek.
10. Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.
11. A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
12. A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észrevételi és a sikertelenséget segít elviselni.
13. Tilalom helyett a felnőttek adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak és változásra képessé váljanak.
14. A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.

• Különbözőség elfogadására nevelés

Óvodánkban minden évben egyre növekszik a halmozottan hátrányos származású gyermekek aránya. Nevelésüket integrált csoportokban oldjuk meg. Túlnyomó többségben a hátrányos helyzet adja a másság alapját (szegényes, gondozatlan külső, alacsonyabb értelmi színvonal).

A gyermekeknél segítjük a barátságok kialakulását, másság elfogadását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket erősítjük a negatívokat visszatartjuk, fékezzük. Mindezek feltételezik a mentálhigiénés egészségét. A gyermekek viselkedéskultúráját fejlesztjük a felnőttek jó példájával, bátorításával, türelmével, bizalmával, szeretetével. Ekkor a gyermekek érzik és azonosulnak az általunk közvetített értékrenddel.

A tágabb társadalmi környezet befolyásolja a gyermekek érzelmeit, társas kapcsolatait (rokon, lakókörnyezet, média, kulturális hatás) melyet az óvodai nevelés hatásaival igyekszünk kompenzálni.

6.2. Játék, élményen alapuló tanulásszervezés

Játék, játékba integrált tanulás

A játékba integrált tanulás során a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, tudásvágyára építünk. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak és általa fejlődnek. Ebben a helyzetben fokozódik problémamegoldó képességük, mely a felfedezés, megértés örömeire épül.

E folyamatban a tanulást segítő játék teszi vonzóvá a tanulást a gyermek számára, így önként, belső motiváció hatására vesz részt. A gyermekek cselekvő aktivitására, közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalási lehetőségekre építünk. A tevékenység a játék öröme sikeresen befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz. Kihasználjuk a gyermekek érdeklődését, kitartását a játékos feladat megoldására. A sikerélmény pedig új próbálkozásokra ösztönzi őket.

A gyengébb képességű, gátlásos gyermekek képességeiknek megfelelő játékos feladatok segítségével juthatnak sikerélményekhez, elismeréshez. Biztatjuk a gyermekeket saját munkájuk, feladatvégzésük ellenőrzésére is.

A játékos foglalkozásokon lehetőséget biztosítunk az utánzásra, modellkövetésre, játékos tapasztalatszerzésre, irányított megfigyelésre, gyakorlati probléma és feladatmegoldásra.

A játékba integrált tanulás általunk kezdeményezett tevékenység, amely játékidőben zajlik.

A játék során a gyermekek számára önkéntességet, választási lehetőséget biztosítunk:

- kevés gyermek (6-8 fő) vesz részt a szervezett tanulásban
- minél több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és sokoldalú cselekedtetésre helyezzük a hangsúlyt
- a kisebbek felállhatnak a tevékenységtől, elmehetnek, de a többieket nem zavarhatják
- az 5-7 évesek csak akkor mehetnek el, ha a feladatukat elvégezték
- egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban több ismeretet nyújtunk a gyermekek számára
- a gyermekek egyéni fejlettségét pontosan figyelemmel kísérjük, így egyéni ütemben haladnak
- a gyermekek igényeihez, egyéniségeihez, teherbíró képességéhez igazítjuk a követelményeket, tanulási kereteket, formákat
- a feladatmegoldáshoz segítséget is adunk, amely az együttgondolkodást eredményezi
- a tanulási folyamatban a gyermekek önállóságát, kitartását, pontosságát, feladattudatát fejlesztjük.

A gyermekek számára a szeretetteljes légkör megteremtésével biztosítjuk a megfelelő, jó teljesítményt a tanulási folyamatban. Fontosnak tartjuk, hogy az egyéni különbségek figyelembevételével tervezzük meg a feladatokat, módszereket, eszközöket.

A tanulási folyamatban kialakítjuk a munkafegyelmet, a halk beszédet, a szükség szerinti türelmes várakozást.

Az eredményes tevékenységhez olyan irányítást, nevelői stílust alakítunk ki, mely segíti a gyermekek alkotó-, kezdeményező képességének kibontakoztatását.

Követendő módszerek a tanuláshoz:

A módszereink megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi- lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. A módszereinket, eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés gyakran jelenik meg a tevékenységeinkben. Az élmények elmondása, a szülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldásra, önellenőrzésre, önértékelésre való készítés, mind hasznos módszereink.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez:

Gyermekeink tevékenységét sok buzdítással, dicsérettel, pozitív megerősítéssel segítjük.

Arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést, konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. Alkalmazunk differenciált értékelést. A jutalmazási módszereink: simogatás, pillantás, testközelség, gesztus, mimika, szóbeli közlés egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt. A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy kérdés segítsen a nem kívánatos magatartás megszüntetésében.

6.3. Egészséges életmódra nevelés

Célunk:

Az egészséges életmódra nevelés célja: gyermekek egészséges életviteligényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése, lelki egészségének gondozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása (lásd.SZVO HOP)
- A mentálhigiénés nevelés megvalósítása
- Légzőszervi betegségek prevenciójának megvalósítása a só-terápiás foglalkozásokon.

- **A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése**

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és azt követően altatódalok dúdolása, vagy magnóról szóló altatók, lágy zene kondicionáló reflexként hat. A gyerekeknek különböző az alvásigényük A csoport alvás igénye szerint egy óra nyugodt pihenés után, lehetővé tesszük, hogy a nem alvó tanköteles (6-7 éves) gyerekek csendes tevékenységet folytassanak (rajz, egyéni fejlesztések, kialakított szabályoknak megfelelően), megfelelő személyi feltétel esetén.

- **A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása**

A gyermekek a víz edző hatását is megérezhetik az óvodában. Jó idő esetén az óvoda udvarán zuhanyoztatjuk őket. A tanköteles korú gyerekek részére megszervezzük az úszásoktatást, melynek költségeit a szülők fedezik, a szervezést és lebonyolítást mi biztosítjuk. Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás.

- **A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása**

A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak. Esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, így jó alapot ad az óvodai nevelő munkánkhoz.

Az óvodában, annak a csoportnak, amelyben a legtöbb kiscsoportos jár, elszeparált udvarrészt alakítottunk ki, ahol a beszoktatás ideje alatt is nyugodt körülmények között játszhatnak.

- **Mentálhigiénés nevelés**

A mindennapi munkánk elengedhetetlen velejárója a lelki gondozás. Folyamatosan azal találkozunk a különböző nevelési helyzetekben, hogy valamelyik gyermek, szülő bajba jutott.

Nagy gondot kell fordítanunk a gyerekek lelki egészségére, a családokban előforduló pszichés problémák kompenzálása érdekében. Igyekszünk megtalálni minden gyermekben azt a sajátos vonást, azt a többletet, ami csak benne van meg, ami segít a gyerekeknek a pozitív „énképe” kialakításában.

A mentálhigiénés nevelés gyakorlati megvalósítása a gyermek viselkedésének folyamatos megfigyelésére épül.

A mindennapi munkánkban a következő jelekre mindenképpen felfigyelünk:

- Nem érdeklődik a játékok, foglalkozások iránt, elkülönül társaitól.
- Hangulata gyakran, szélsőségek között változik, túlérzékeny.
- Kapcsolatigénye felfokozott.
- Gyakran beteg, tartósan rossz, nyomott a hangulata.
- Személyes tárgyait sűrűn magához veszi, nem tud megszabadulni tőlük.
- Hiányzik nála a játék öröme.
- Nem tud különbséget tenni a képzelet és a valóság között, nincs mese tudata.
- Nincs önbizalma, nem mer belekezdeni a feladatba.
- Jó értelmi képességei mellett gyengén teljesít.

Személyiségproblémák, lelki gondok feltételezhetők, ha...

- nyugtalan, túlmozgékony, hipermotilitás jellemzi,
- figyelmetlen, szétszórta, túlzottan fáradékony, szorong, visszahúzódik,
- fél (pl. sötétől, az óvodától, más felnőtől, társaktól), támad, másokat bánt, önmagát bántja, tikkal, fáj a feje,
- rongál, bohóckodik, nem beszél társaival, a felnőttel, ujját szopja, körmét rágja.

A súlyosabb esetekben, szakember segítségét kérjük, (SZVO Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, Ideggondozó, viselkedés pszichológus) aki a megfelelő terápia mellett, munkánkat is segíti.

Sajnos nem minden család biztosítja gyermeke számára a megfelelő életkörülményeket, feltételeket. A legfőbb gond, hogy a család nem veszi figyelembe az óvodás gyermek

fejlődésének jellemzőit. A legtöbbször előforduló családi nevelési hiba, hogy nincs megfelelő rendszer, rendszeresség a gyermek életében. Feladatunk a kedvezőtlen pszichés helyzetek minél előbbi felismerése, megfelelő eljárásokkal való visszaszorítása, korrigálása. Fel kell figyelni mindazon jelekre, amelyek belső feszültségről, nagyfokú nyugtalanságról vagy gátlásról tanúskodnak, minden olyan szimptomára, amely a gyereknél hirtelen lép fel, vagy tartósan áll fenn.

Magatartászavarok megelőzése:

Hibás viselkedési programon olyan magatartászavarokat értünk, amelyek az antiszociális viselkedésmódokból fakadnak, és a cselekvőt idegrendszeri feszültségben tartják.

Alig van olyan emberi megnyilvánulás, amely több gondot okozna az óvodában, s a szülőknek, mint a gyermeki félelem, harag, agresszió megnyilvánulásai.

A viselkedési zavarokkal küzdő gyerekeknél, akiknél a kudarc-tűrő képesség életkorához képest fejletlen, a kudarc, támadó magatartást válthat ki, és ez torz érzelmekkel jár, amelyet számos vegetatív tünet is kísérhet. (pl. erős szívdobogás, izomgörcs, a gyomor- és bélrendszer zavara, reszketés, hányinger, fejfájás)

Ezért félelemmentes légkört biztosítunk, harmonikus emberi kapcsolatokat közvetítünk, ahol szabadon félelem nélkül, biztonságos körülmények között fejlődnek a gyerekek. A felnőttekhez való ragaszkodás a biztonságérzés alapja. Felfigyelünk arra, ha a gyermek valamitől fél, vagy szorong. A sikertelenséget próbáljuk kiküszöbölni, és ezzel elkerülni az agresszivitás kialakulását.

Az agressziót könnyebb megelőzni, mint leszerelni. Agresszió megelőzését a kudarc megelőzésével tudjuk elérni. Törekszünk arra, hogy a gyermek a játékában, a tevékenységeiben, a feladatok teljesítésében, a higiénés tennivalóiban, a kulturált étkezésben, a ruházat rendbe rakásában, tehát az élettevékenységeiben sikerélményhez jusson.

Ezzel szeretnénk elérni, hogy az antiszociális viselkedés helyett, társakat segítő magatartás alakuljon ki. A közösségért vállalt különféle tevékenységek, mint pl. a naposság, a megbízatások, a csoportok közötti játékos vetélkedők, a testnevelési foglalkozások „erőszemérései” mind- mind ebbe az irányba hatnak.

• Légzőszervi betegségek prevenciójának megvalósítása a sóterápiás foglalkozásokon

2003-tól óvodánkban létrehoztuk a sóterápiás szobánkat, amit „SÓ-KUCKÓ”-nak nevezünk el. Közismert tény, hogy egyes sóbarlangok és a sós tengeri levegő az emberi szervezetre, főként a légzőszervekre jótékony hatást gyakorol. A „SÓ-KUCKÓ”-ban a Somadrin oldat és a só-téglák segítségével mi ezt a klímát hoztuk létre. Rendszeres alkalmazásával, napirendbe beépülő foglalkozások során, preventív módon hozzájárulunk a légzőszervi megbetegedések, allergiák természetes kezeléséhez.

A gyerekek órarend alapján beosztott időpontokban vesznek részt a foglalkozásokon, mely-

nek során a légzőszerveiket intenzíven használják a különböző anyanyelvi játékok alkalmazásával.

7. A sajátos pedagógiai arculat óvodai tevékenységi formái és feladatai

7.1. Játék

Az óvodáskorú gyermekeink számára a játék nem csupán szabadidős tevékenység a foglalkozások mellett, hanem létforma mely az egész óvodai nevelést átszövi.

A játék spontaneitást, szabadságot, örömet, szórakozást jelent, melynek során gyakorolja erőit, szélesíti látókörét, szociális tapasztalatokra tesz szert, megismétli és alkotó módon kombinálja a környező világ jelenségeit.

A gyerekek játékukban tanulják meg a társas kapcsolatokban alkalmazott verbális kommunikációs interakciót, annak ellenére, hogy a verbális megnyilatkozás csupán kiegészítője, kísérője a gyermeki játéktevékenységének.

Célunk:

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása, nagyfokú örömlélmény biztosítása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A jó játék feltételeinek biztosítása (légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés, élmények)
 - Az óvónő játéksegítő módszerei
 - A beszédkészség fejlesztése játék közben
 - Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek egészséges személyiségfejlesztése a közös óvodai élmények biztosításával.
-
- **A jó játék feltételeinek biztosítása**

Számunkra fontos a jó játék - a játék minősége, amelynek feltételeit a mindennapok során megteremtjük.

Beszoktatás idejétől kezdődően a gyermekeknek módjukban áll nézelődni, válogatni a legvonzóbb játéktevékenységbe belefogni. Közösen felállított szabályok mellett, maguk dönthetnek arról, hogy mit kívánnak játszani.

A gyermekek szabadon választhatnak társakat a játékhoz, de joguk van elutasítani, ha nem kívánnak közös tevékenységet folytatni a közeledőkkel.

Biztosítjuk a játékeszközök szabad birtoklását, az óvodába lépéstől arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy egyezkedjenek társaikkal a játékokon.

Számunkra fontos, hogy a gyermekek ismerjenek és használjanak illem és udvarias magatartás szabályait, természetes élethelyzetekben is, megtanulják a helyes viselkedés és együttélés szabályait. Az illemszabályok elsajátítására szituációs bábjátékokat alkalmazunk, melynek segítségével könnyebben tanulják meg a helyes viselkedési normákat.

Az illemszabályokat gyűjteménybe foglaljuk:

- óvodai viselkedés szabályai
- köszönés módjai
- konfliktushelyzetek megoldásainak szabályai
- bemutatkozás illemszabályai
- illemszabály az udvaron, séták, kirándulások alkalmával.

Fontosnak tartjuk, hogy ezeket betartsák és másokkal is betartassák, ezért a szülőkkel megismertettük gyűjteményünket.

Fontos számunkra a konfliktushelyzetek megelőzése, csökkentése, illetve megszüntetése. A játékos légkört sok új ötlettel segítjük. A csoportban annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot.

A rugalmas napirendben biztosítjuk, hogy a gyerekek egybefüggően a játékok elrakása nélkül több órán keresztül folyamatosan játszhassanak. A program eredményeképpen a 3-4 évesek szinte egész nap játszhatnak, kivéve a tisztálkodás, alvás, étkezés idejét. Az 5-6-7 évesek már összeszokott csoportokban hosszú ideig játszanak. Figyelemmel kísérjük játékukat és akkor ajánlunk más játékot, ha már a gyermekek játéka felbomlóban van és szükségesnek látjuk a beavatkozást. Biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot.

- **Az óvónó játéksegítő módszerei**

Az együttjátás során arra figyelünk, mire van szüksége a játszóknak. Ez nem beavatkozás és nem korlátozza a gyermekek önállóságát. Az együttjátásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, hiszen viselkedésünkkel, magatartásunkkal, kommunikációnkkal modellt nyújtunk a gyermekek számára. Akkor végezzük ezt jól, ha nem kívülállóként, hanem a játékba belső modellként tudunk részt venni.

A különböző fejlettségű gyermekek együttjátását segítjük. A játék során figyelemmel kísérjük a gyermekek viselkedését, mely segítséget ad megérteni az okokat.

Szemléletünk jellemzője, hogy elsősorban a jót látjuk meg minden gyermekben, játék során is pozitív megnyilvánulásaira építünk. Óvodásaink képességeinek kibontakoztatását minden eszközzel biztosítjuk, minden apró sikerének, fejlődésének örülünk. Ösztönözzük arra, hogy a választott tevékenységét megismételje és újrapróbálkozzon.

- **A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban**

A játékban rejlő lehetőségeket kihasználjuk a kommunikáció fejlesztésére, párbeszéd kialakítására. Modellértékű szerepet vállalunk a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések, (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hang-erő, hangszín, ritmus, dallam, szünet) tekintetében.

A gyermekektől elvárjuk, hogy gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket értelmesen, összefüggően próbálják kifejezni.

- **Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek egészséges személyiség-fejlesztése a közös óvodai élmények biztosításával**

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalataival, élményeivel gazdagítják a játékok tartalmát. Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb társadalmi és természeti környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra átélhessék a játékban. Nem minden átélt helyzet jelent élményt, és nem minden élmény indukál játékot. A gyerme-

kek játékból következtethetünk egyéni élményeikre, melyek a közös játék kiindulópontjai is lehetnek.

Tervszerűen és tudatosan irányítjuk úgy az óvodai életet, hogy közös élményeket, tapasztalatokat nyújtsunk a gyerekeknek, melyek eltérő formában jelenhetnek meg a gyermek játékában, fejlettségüktől függően.

Számolunk azonban a gyermekek negatív tapasztalataival, érzelmeivel (agresszió, szorongás) melyek a játékában is megjelennek. Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek egészséges személyiségfejlődése érdekében sok közös óvodai élményforrást biztosítunk. Figyelembe vesszük azonban azt a tényt is, hogy a túlszűfolt óvodai élet éppúgy káros, mint az egyhangú.

7.2. Vers, mese

A tevékenység célja:

A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok összeállítása.(lásd.SZVO HOP)
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a vers, mese, anyanyelvi játékok és dramatikus játékok segítségével.

• A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása

A 3-4 éves gyermekek első igazi versélményei mondókákhoz, ölbeli játékokhoz fűződnek. Minél több lehetőséget biztosítunk a vidám rímusok megkedveltetésére. Játzásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és a gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához. Ezeknek fontos szerepük van az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában is. Sokszor ismételtetjük a verseket, állat hívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de kerüljük a direkt gyakorlás érzet kialakulását.

A mesehallgatás lelki szükséglet, ezért mindennap mesélünk. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól mesebeli. Általa a gyermek erkölcsi világképet kap, ugyanakkor örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség. Mivel érzelmi életükre, képzeletükre erős hatással vannak a mesék, arra törekszünk, hogy minél több szép, jó mesét ismertessünk meg, melyekből érzik, hogy mindig a jó győz, az igazság, és aki segítőkész megkapja jutalmát. Segítjük, hogy a mese belső képként jelenjen meg a gyermekekben.

A mesevárás hangulatát mesehívogatóval, gyertyagyújtással teremtjük meg, melyek ráhangolnak az élményre, a várakozás jóleső feszültségét kelti, lecsendesíti a még mozgásban lévő gyermekeket, felidézi bennük az előző alkalmak jóleső élményét. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek ismerjék a mese alatti szabályokat, szokásrendszert.

A mesélés a mindennapokba beépített, mindig ugyanazon a helyen van, és minden gyermek egyformán résztvevője.

A gyermekek közötti kapcsolatunk akkor teljes, ha végig szembe ülünk velük, és tartjuk a szemkontaktust. Az ilyen elhelyezéssel biztosítjuk a gyermekek számára a pontosabb megértést, láthatóvá tesszük a vers, mese érzelmi töltésének mimikai megjelenését és a tiszta képzést, helyes artikulálást. Így képet kapunk a mese, vers hatásáról.

A mondókák, versek megtanulása, elbeszélések, mesék hallgatása alatt a gyermekek sok új szót, szófordulatot, kifejezéseket tanulnak meg.

Az események átélésével levezetheti feszültségét, lereagálhatja félelmeit, a hallottak elképzelése fantáziáját fejleszti, s az esztétikai élménnyel érzelmeit gazdagítja.

- **A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a vers, mese, anyanyelvi játékok és dramatikus játékok segítségével.**

A kedvenc meséket dramatikus formában is feldolgozzuk, amely fejleszti személyiségüket, anyanyelvi és kommunikációs képességeiket.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, melyek segítik a képzeleti képek előhívását.

A dramatikus játékok elősegíti a gyermek:

- én-tudatának és emberismeretének kialakulását
- térbeli tájékozódásának, mozgásának javulását
- önálló gondolkodásának fejlődését
- szép, kifejező, tiszta beszédének kialakulását
- társas kapcsolatainak fejlődését
- alkalmazkodását az aktuális beszédhelyzethez
- aktivitásának fokozását
- viselkedési bátorságát, biztonságát
- szerepsajátítását
- társaival való kommunikációját
- metakommunikációs jelek felismerését, gyakorlását

A dramatikus játék jól szervezett tevékenység:

- a mesét legalább három alkalommal ismertetjük
- elképzeljük, mi lehet egy adott mese helyszínén
- eldöntjük, hogy ki, mit és kit játszik el
- a tárgyakat megszemélyesítjük
- a többszöri ismétléssel eljuttatjuk a helyszínhez kötődő részjeleneteket
- végig játsszuk a mesét
- A mesék erkölcsi mondanivalóját szólásokkal, közmondásokkal erősítjük meg.

A közmondások kiválasztásánál fontosnak tartjuk, hogy:

- érthetőek legyenek
- feleljenek meg az óvodáskorú gyermekek értelmi fejlettségének, életkorának
- értelmezésük ne legyen túl nehéz
- pozitív töltésűek legyenek
- kedvelt meséinkhez jól kapcsolódjanak
- az általános élethelyzetekhez, magatartásformákhoz illeszthetőek legyenek
- legyen egyszerű, hogy könnyebben lehessen azonosulni velük

Leggyakrabban alkalmazott közmondásaink:

- Pl. „Lassan járj, tovább érsz!”
 „Többet ésszel, mint erővel!”
 „A harag rossz tanácsadó!”
 „Sok kéz, hamar kész!”
 „Sok kicsi sokra megy!”
 „Sok jó ember kis helyen is elfér!”
 „Egy bolond százat csinál!”
 „Okos enged, szamár szenved!”
 „Jó tett helyébe, jót várj!”
 „Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra!”
 „Jobb később, mint soha!”

A társas kapcsolatok alakulásában, a közösségi élet szabályainak elfogadásában, betartásában, az egyén magatartás formálásában is iránymutató lehet 1-1 időben elhangzott, odaillő szólás, közmondás.

A gyermekekben megvan az a képesség, hogy beleélje magát mások helyzetébe, a hallott mesébe, képzeletében 1-1 mese hősének szerepébe. Ezt az empátikus játékot biztosítjuk a dramatizálás, bábjáték módszerével. A bábozásban és a dramatikus játékban a szereplők megjelenítésében modellt nyújtunk. Gondoskodunk eszközökről, szerepeket jelző kellékekről.

A bábozás először előadásunkban jelenik meg, majd a gyerekek báboznak segítségünkkel. Később bábokat készítenek, mellyel önállóan játszanak. A bábok, kellékek, paraván egész nap a gyermekek rendelkezésére áll a kijelölt helyen. Csoportjainknak kedvenc bábót választottunk, akinek szívesen elmondják örömeiket, bánatukat.

A dramatikus játékkal nem célunk a szerepeltetés, hanem a gyerekek érzelmi nevelése.

A drámajátékokkal feladatunk a személyiségformálás, kapcsolattartás, közlés megkönnyítése, szocializáló tevékenység.

- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek spontán cselekvés révén:
 - fejezzék ki gondolataikat
 - improvizáljanak érdeklődésüknek megfelelően
- A drámapedagógia lehetőséget nyújt a gyermekeknek:
 - helyzetekre való beleélésre
 - szereppel való azonosulásra
 - érzelmi helyzetek kibontakoztatására
 - gyermeki kommunikációs képességek gyakorlására
- A drámajáték képességfejlesztő módszer ezért alkalmazzuk:
 - nevelési feladatok megoldására (helyes viselkedés)
 - konfliktusok feloldása
 - hátrányos helyzet kompenzálása
 - tömegkommunikációs eszközök negatív hatásainak kompenzálása
 - irodalmi alkotások megjelenítésére

3-4 éves kortól készségfejlesztő gyakorlatokat végzünk (figyelem, memória, kommunikációs gyakorlatok)

3-7 éves gyermekek szerepjátékaiban kettős tudattal eleveníti meg a szereplőket, szerepeket.

- A bábjáték komplex módon hat a gyermekekre, nevelő hatása a gyermek érzelmi sajátosságaihoz illő formanyelvében van.

A 3-7 éves gyermek alapvetően érzelmi lény, a valóságot emocionálisan fogja fel a bábjáték során. A gyermekek kijátsszák pozitív, negatív élményeiket, érzelmeiket bátran ki nyilváníthatják, így személyiségfejlesztésüknek eredményes módszere is.

Anyanyelvi nevelésünk alapvető feltétele a nyugodt, családi, szeretetteljes légkör.

A bábjátékkal a gyermekek, erkölcsi, intellektuális, esztétikai érzelmeinek nevelését valósítjuk meg.

→ A gyermeki bábjátékkal fejlesztjük óvodásaink:

- szem, -kéz koordinációját
- finommotorikáját
- testrészek ismeretét
- látási-, hallási-, mozgási észlelését
- térpercepciót

A gyermekek bábozásukkal kommunikációs szituációkat jelenítenek meg.

A bábkészítéssel már 3 éves kortól megismertetjük a gyermekeket. Először nézik, megfigyelik a munkánkat, adogatják az anyagokat, kellékeket.

4-5 éves korban már segítenek egy-egy sík-, kúp báb, természetes anyagokból készített báb, díszlet megvalósításában.

→ Bábkészítéskor fejlődik a gyermekek:

- finommotorikus képessége
- szem-, kéz koordinációja (vágás)
- testfogalmuk (ember, állatfigurák)
- vizualitásuk (alak, formálátás)
- tapintásuk, tapasztalataik az egyes anyagokról (papír, selyem...)
- verbális kifejezőeszközük.

A játékos bábkészítő tevékenységben a gyermekek örömmel vesznek részt. A közös munka során fejlődik kreativitásuk, konstruáló és kommunikatív képességük. A társakkal együtt végzett tevékenységük során bővül szókincsük. A beszédhelyzetekben szerepet vállal a csoport kedvenc bábja. A bábbal együtt gyakoroljuk a bemutatkozást. A báb összefoglalja az illemszabályokat.

→ Segít a beilleszkedésben is:

- örömmel siet a nehezen elváló, síró gyermek fogadására
- segít megkeresni a játékok helyét
- elmondja hogyan kell fogni a kanalat, hogyan kell kérni az ételt
- bátorítja a halkán beszélőket, figyelmezteti a hangosakat
- elmondhatja mi történt vele
- élethelyzeteket jeleníthet meg
- szóra bírhatja a gátlásos, nehezen megszólaló gyermeket
(Lényeges, hogy a kedvenc báb példamutatóan beszéljen.)

- **A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a dramatikus játékok segítségével**

A beszéd segítségével képesek vagyunk önmagunkat kifejezni, megértetni másokkal érzelmeinket, gondolatainkat.

Az óvodáskorú gyermekek gondolkodását és beszédét gyakorlati cselekvése irányítja.

Látható, hallható, tapintható cselekvésekből meríti tapasztalatait, és tőlünk várja ezek szóbeli kifejezését.

3-6-7 éves gyermekek sajátosságai közül kiemelkedően erős a mozgékonyság, a spontán tevékenységekben megnyilvánuló játék, mások utánzása, ezért a fejlesztő munkánk során elsősorban mozgásos játékokat, egyszerűbb szabályokhoz kötött játékos tevékenységeket, utánzó mozgásokat szervezünk, tervezünk.

Ügyelünk arra, hogy a gyermek egyéni fejlettsége, fejlődési üteme, szociális érettsége fejlesztéseinkben megfelelő legyen.

Játékaink elsősorban a beszédfejlődést, gondolkodást segítik elő, és hozzájárulnak a kommunikatív képességek alakításához is.

Minden alkalmat kihasználunk a beszélgetésre. Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy bármiről bátran mondják el észrevételeiket, gondolataikat, érzéseiket és ezáltal gazdagodik szókincsük, beszédképességük.

A beszédfejlesztésben nagyon nagy szerepe van az élménynek. Az érzelmekben gazdag élet fokozza a beszédkedvet.

A gyermekek akarva-akaratlanul utánozzák az óvónőt. Ezért fontosnak tartjuk, hogy beszédünk nyelvtanilag hibátlan legyen, figyeljünk a helyes kiejtésre, artikulációra.

Sokféle szófordulatot, kifejezést használunk, beszédünk színes, szemléletes, érthető. A dramatikus játékok, anyanyelvi játékok sok lehetőséget nyújtanak a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztésére.

Ezzel kapcsolatban gyűjteményt készítettünk, amelyet munkánkban felhasználunk. (lásd. 1.sz.melléklet.)

7.3. Ének, énekes játékok

A dal, zene nemcsak megszépíti, megszínesíti a hétköznapokat, hanem lehetőséget is ad az érzelmek intenzív kiélésére, olyanra, amilyenre a hétköznapokban nincs lehetőség. A zene fogékonnyá tesz a „szép” befogadására, ösztönöz a „szép” létrehozására. Átala kifejezhetjük és közvetíthetjük érzelmeinket. Esztétikai élmény részesei lehetünk, akár előadóként, akár hallgatóként éljük át a dal, a zene gyönyörűségét.

Az ének, zene fontos szerepet tölt be életünkben. Nélküle sivárabb, egyhangúbb, szürkébb lenne a világ.

Az óvodai zenei neveléssel az érzelmeken keresztül hatunk a gyermekekre. Felkeltjük a gyerekek zenei érdeklődését, formáljuk zenei ízlését, és esztétikai fogékonyságát. Hatására gyermekeink szeretnek énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgatnak zenét.

A népdalok és komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, mozgásuk.

A tevékenység célja:

Közös éneklés, közös játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok életkornak és képesség - szintnek megfelelő összeállítás (lásd.SZVO HOP)
- A 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (lásd.SZVO HOP)
- A tevékenység szervezeti formái
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése

- **A tevékenység szervezeti formái**

A zenei nevelés szervezeti formái kötött és kötetlen jellegűek. Az énekes játékot az udvari szabad játék előtt szervezzük. A zenei képességfejlesztő játékokat játékba integráltan kezdeményezzük. Az énekes- dalos játékokat önmagukban, kötött, szervezett módon tanítjuk. Zenehallgatási lehetőséget a nap bármely szakában biztosítunk.

Zenehallgatás: 5-10 perces hangszeres zenét vagy kórus muzsikát és klasszikus zenét néznek és hallgatnak figyelmesen. A mindennapok során énekes előadásunkban népdalok, műdalok csendülnek fel, tevékenységhez kötötten a délutáni órákban is. Évszaki hangversenyek kapcsolódnak a zenehallgatáshoz, 30 perces élő előadásban, zeneiskolások, művészeti iskola, szülők, nagyszülők bevonásával.

A spontán kialakult vagy kezdeményezett tevékenységben figyelemmel tudjuk kísérni a gyermekek képességeinek szintjét, és lehetőség nyílik a hibák javítására (szöveg, dallam, ritmus).

A kialakított szabályoknak megfelelően a zenei polcon elhelyezett hangszereket elővehetik, használhatják.

A zenepolcon a körjátékok, énekek szimbólumait helyeztük el. Ezzel elősegítjük a felidézését, fejlesztjük az emlékezetet, valamint hogy a szövegrészeket, dallamokat a gyermekek mélyebben el tudják raktározni.

Mozgáskultúra, tánc:

Az óvodáskorú gyermekek mozgása egyszerű, természetes.

Zenei nevelésünkben a járás, a játékos mozgások, egyszerű ismétlődő mozdulatformák, változatos térformák, a körjátékokon belül a páros forgós, guggolós, taps, kifordulós az, amit az óvodában a „gyermek táncnak” nevezünk.

- **A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése**

Mondókkal, gyermekdalokkal, és zenei kifejező játékokkal fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit.

A lassú tempójú mondóka ismétlése, a helyes artikulációt, szép pontos kiejtést szolgálja. Fontosnak tartjuk a nyelv ritmusának, szépségének, kifejezőerejének érzékeltetését. Ezért kiemelt játékformánk az ölbéli játék, amit nem csak a kisebbekkel, hanem a nagyobbakkal is folyamatosan játszunk. Hangutánzó szavak éneklése által, a magán és mássalhangzók pontos ejtésének gyakorlása. Szókincs bővítése a megtanult népi szöveg által.

7.4. Rajz, mintázás, kézimunka

A látás az egyik legfontosabb érzékszervünk, mivel az információink 80%-át ily módon szerezzük. A XX. század végére a technikai fejlődés hatására alaposan megváltozott mindaz, amit „vizuális kultúra” – ként értelmeztünk. Ez a kor a vizuális kommunikáció kora.

A vizuális nevelés - rajzolás, mintázás, kézimunka mint a művészetek egyik eszköze, sokszínű, összetett nevelési terület. Magába foglalja a látásnevelést, a képalakítást, az építést, a plasztikai munkát, a környezetalakítást és a műalkotásokkal való találkozásokat. Mindehhez sokoldalú megfigyelésekre, élményekre van szükség.

A vizuális nevelés a gyermeki személyiségfejlesztés egyik fontos eleme. Elsősorban a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek során valósulnak meg. A személyiségfejlesztő hatása az értelmi képességek formálásában (érezkelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) mutatkozik meg.

A tevékenység célja:

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése.

A gyermekek tér - forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, befogadáshoz szükséges készségek.
 - A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
 - A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, s azok lehetőségének biztosítása. (lásd. SZVO HOP)
- **A gyermekekben formálódjanak a vizuális alkotáshoz, befogadáshoz szükséges készségek**

A vizuális képességnek két oldalát különböztetjük meg:

- Alkotó képesség → különböző anyagokkal, eszközökkel létrehozzuk, alakítjuk, közvetítjük a képi és tárgyi világot.
- Befogadó képesség → e képességgel igazodunk el a látható világban, és jutunk hozzá a vizuális információkhoz.

Az óvodánkban fontosnak tartjuk, hogy a vizuális nevelés kibontakozásának egyik alapfeltétele és eredménye, hogy a gyerekek képesek olyan jelek alkotására, melyekkel kifejezhetik gondolataikat, érzéseiket – elsajátítják a vizuális nyelvet.

A vizuális nyelv elsajátítása:

- anyagokkal, eszközökkel való kísérletezés,
- gyerekek, felnőttek által nyújtott minták követése utánzás révén,
- a gyermeki megfigyelések.

A vizuális képességek fejlesztése magába foglalja:

- vizuális megismerés képességének
- vizuális élmény befogadásának
- az alkotó fantáziának
- a vizuális információ közlésének és értelmezésének

- az esztétikus tárgy és környezet átalakítás képességének fejlesztését.

A tartalmas óvodai élet számtalan lehetőséget kínál a látás, érzékelés fejlesztésére, a belső képek gazdagítására, a térszemlélet alakítására, az alkotó képzelet kibontakoztatására.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek saját érzékelésük alapján jussanak el a helyes ismeretekhez.

A gyerekeket egyaránt fejlesztik a környezetükből érkező spontán vizuális ingerek és a szervezett tapasztalatszerzési alkalmak.

Óvodánkban felkészítjük a gyerekeket a sokféle látásélmény befogadására, hasznosítására. Olyan képességeket fejlesztünk, amelyek alkalmassá teszik a gyerekeket a látható világ érzékelésére, felfogására, az információk szelektálására. A megfelelő szintű információ, a körülöttük lévő világról szerzett tudás segíti a gyerekeket az eligazodásban. Egyre pontosabb ismereteket ábrázoló tevékenységük során újraalkotják.

A gyerekek maguk tehetnek felfedezéseket, szerezhetnek tapasztalatokat. Szem előtt tartjuk, hogy a túl sok, felszínes vizuális inger a gyerekeket ingerlékennyé teszik.

Közvetlen környezet:

A folyamatosan változó természet tudatos megfigyeltetése, a műalkotásokkal való találkozás (ovi-galéria, kiállítások, múzeum látogatások) nagy szerepet játszik a látáskultúra fejlesztésben. Úgy alakítottuk ki a gyerekek közvetlen környezetét, hogy jelentős mértékben hasson a személyiségük formálódására. A berendezési tárgyak, bútorok mérete, színe, formája, variálhatósága otthonosságot, harmóniát sugall, amihez a csoportonként kialakított más-más színharmónia még kellemesebb érzést áraszt.

A terasz, udvar, kert: a színek formák naponta hatással van a gyerekekre, tevékenységükre, ízlésük formálására, hangulatukra, tapasztalatszerzési lehetőségeikre. A kertünket, udvarunkat úgy alakítottuk ki, hogy minden évszakban gyönyörködhesünk benne. Közben megtapasztaljuk a természet változásait (színeit, formáit). A látványokhoz kapcsolódnak az illatok érzékelése, és mozgásérezékelések. Ilyen környezetben szervezett játékkal teljesebbé tesszük a gyermekek élményeit. A kerti munkába való tudatos bekapcsolódással részeseivé válnak a gyerekek a közvetlen környezetük alakításában, megformálásában.

Tágabb környezet:

Kihasználjuk a környezetünk adta lehetőségeket (folyó, híd, rét, város, stb.)

A gyerekeknek sokféle téri tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk. A szemlélődés és tevékenykedés tudatos összekapcsolásával a gyerekek egyre nyitottabbá, érzékenyebbé válnak, fejlődik a megfigyelő, összehasonlító képességük, a figyelmüket képesek lesznek megosztani, megtanulnak rácsodálkozni, gyönyörködni a látványban.

Séták, kirándulások alkalmával a természet, a világ mozgásának, változásainak megfigyelését vetettjük észre a gyerekekkel.

Az óvodánkhoz, lakóhelyünkhöz, városunkhoz való pozitív viszony kialakításában nagy szerepe van az ember alkotta értékeink megismertetésének.

• **A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.**

Az alkotó – alakító tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyerekek számára. A gyerekeknek maga a cselekvés jelent örömet. Ahhoz, hogy a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, vizuális gondolkodás pontosabbá váljék nagyon sok, mélyreható – egyéni és közös – élményre van szükség.

A mindennapi életben, a játékban a technikák begyakorlására, pontosítására minél több lehetőséget biztosítunk, így műveik egyre jobban tükrözik a világról szerzett ismereteiket, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait. Nagyon fontos, hogy a gyermekek a saját fejlettségi szintjén, saját elgondolásai alapján alkotassa újra élményeit. A gyermekek fejlődésének mozgatórugója az önfejlesztés, arra törekcszenek hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. Ha kivetnivalót talál alkotásában, akkor az egyre pontosabb megfigyelésre készteteti.

Ebben az életkorban nem a tevékenység eredménye, hanem maga a tevékenység a fontos. A játék – ezen belül az ábrázolás – az óvodás gyermek alaptevékenysége, megismerésének, fejlődésének forrása s egyben színtere is. Ha a vizuális visszajelzés ritka, nem csak ábrázolásban marad le a gyermek, hanem megismerő funkcióiban is. A kiegyensúlyozott, jó kedélyű gyermek játszani és ábrázolni egyaránt szeret, sokszor mindennap műveli mindkettőt. Az ábrázoló tevékenység különböző fajtái beépülnek a játékba, játéktevékenységként él a csoport mindennapjaiban. Ábrázolásnál ugyanúgy valamely alapszükséglete elégtődik ki a gyermeknek, mint a játékkal és kölcsönhatásban fejlődik a gyermek személyiségfejlődésével. A szerepjátékban az emberek közötti kapcsolatot, viszonyokat dolgozza fel, az ábrázolásban pedig a tárgyi világot jeleníti meg.

Az ábrázolás fejlődésére jellemző, hogy először csak manipulál (gyakorló játékot játszik), ismerkedik az eszközökkel, technikákkal és gyakorol. A sikeres nyomhagyások után az első felismerhető formák után a gyermek szerepjátékot játszik, melyet ábrázoló tevékenységgel kísér. (Beleéli magát az ábrázolandó történetbe, hozzámesél, végigjátssza mindazt ami a papírra került. Az ábrázolás tehát játék, így csak akkor tud kiteljesedni, ha megteremtjük a – játékfeltételeket -, megfelelő körülményeket:

Ehhez a tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközeink vannak, ezek kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum dominált. Az eszközöket nyitott polcon tároljuk, így bármikor levehetőek. Ezek mindig használatra készen vannak (hegyes ceruza, használható ragasztó, stb.). Olyan eszközök vannak állandóan elől, amelyek kezelését pontosan megtanítottuk a gyerekeknek. Az eszközeinkből inkább kevesebbet vásárolunk, de jó minőségűt! Ezekkel változatos tevékenységeket biztosítunk. Fontosnak tartjuk, hogy pozitív érzelmi hozzáállás alakuljon ki a gyermek és a tevékenység között, így a fejlődés is felgyorsul, mivel az érdekes és vonzó tevékenységgel a gyermek többet és szívesebben foglalkozik, ezáltal többet gyakorol, gyorsabban fejlődik. Az alkotó - alakító tevékenységhez a megfelelően lekerekített helyet biztosítjuk, ahol maximum 6 gyerek kényelmesen elfér. (munkaasztal, tárolópolc, tárolódobozok a saját alkotásaiknak).

Az alkotó tevékenységhez olyan légkört biztosítunk, amelyben a gyerekek szívesen kapcsolódnak be az alkotó munkába. Az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják. Megteremtjük azt a helyzetet, ahol a gyermekek szabadon ismerkedhet bármelyik eszközzel, ezt bátran, bármikor előveheti. Olyan légkört teremtünk, amelyben szívesen kapcsolódik be az óvónő által kínált lehetőségbe, mert tapasztalatai alapján örömteli eseményre van kilátás. Olyan szokásrendet alakítunk ki, amely alig tilt inkább szabályozza, egyszerűbbé teszi a csoport életét. (használat után a helyére tegyék az eszközöket, balesetvédelmi szabályok betartása, rend kialakítása, asztal letörlés, szemét elpakolása stb.)

A tevékenységhez annyi időt biztosítunk, hogy a gyermekek addig alkotassanak, ameddig a kedvük tartja. Egy-egy új kezdeményezést több napon át „ébre tartjuk”, így jobban begyakorlódik egy technika és valóban mindenki hozzájut. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyerekeknek. Megtanítjuk hogyan kell az eszközzel bánni és jól rögzítjük az adott szokásokat, azok betartását mindig elvárjuk, így érzük el, hogy azokkal gyakran, szívesen, baj nélkül tevékenykedhessenek és változatos módon jussanak el a megfelelő jártassági szintre. A technika használatát is mindig gyermekenként tanítjuk, mozzanatról mozzanatra, alkalmazkodva mindegyikük technikai problémájához. (Megmutatjuk az

eszközökkel való bánásmódot, hogy lehet elővenni, hová kell rakni, hogy ne boruljon fel, mennyi vizet kell a pohárba önteni, hogyan kell a színespapírból gazdaságosan mintát kivágni, stb.) Megismertetjük, hogy hogyan lehet megelőzni a bajt, vagy ha már megtörtént hogyan tüntethető el.

Azokat a gyerekeket akik nem szeretnek ábrázolni, azoknak a problémája sokkal komplexebb, így azt mint okozatot kezeljük.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez megteremtjük a feltételeket a mindennapi szabad játékokban is. A gyerekek a festéshez kötényt használnak óvodánkban.

- **A tevékenység szükséges szervezeti formák megszervezése**

Az alkotó - alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos kötetlen formájú tevékenységet szervezünk, amelyen új vagy más technikákat mutatunk be. Az új technika alkalmazása lehetőség a gyerekeknek, az előzőekben használt eszközök is mindig elérhetők, használhatók, mindig azzal a technikával dolgoznak, amivel ki tudják fejezni magukat. Mi természetesen ösztönzzük a változatos alkalmazást.

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyermek vesz részt a tevékenységben.

Megteremtjük a lehetőséget arra, hogy minden gyerek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. Az alkotásokat a csoportszobában kialakított mini-ovigalériában állítanak ki a gyerekek.

7.5. Mozgás

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A folyamatos gyakorlás során mozgásuk fejlődik; minőségi változáson megy keresztül. Ezek a változások a gyermekek egésznapos tevékenységében megfigyelhetők.

A rendszeres testnevelés kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, az egészség megővését, hozzájárul a légző-, és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont-, és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.

A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősítik, kiegészítik. Fontos szerepet játszik a téri tájékozódás, helyzetfelismerés, alkalmazkodóképesség, a személyiség akarat tényezőinek alakulásában.

Az általános testi képességek fejlődése mellett jelentősen hat az értelmi és szociális képességek alakulására

A mozgás sokoldalú tevékenység, jelen van a szervezett foglalkozáson, a mindennapos mozgáson túl a játékban, a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási, önkiszolgáló tevékenységben.

A lakótelepi életforma, a korszerű közlekedés az automatizálás fejlődése egy mozgás-szegény életmódot eredményezett. Ennek ellensúlyozására feltétlenül szükséges óvodánkban a mozgásfejlesztés, szükség esetén a mozgáskedv felkeltése.

A tevékenység célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok, mozgásos tevékenységek biztosítása (lásd. SZVO HOP)
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése érdekében. (lásd. SZVO HOP)
- A preventív torna beépítése a mozgásfejlesztésbe.

• A preventív torna beépítése a mozgásfejlesztésbe

A gyermekorvosi és ortopédiai szűrővizsgálatok az utóbbi időben egyre magasabb arányban fedeznek fel kezdődő mozgásszervi elváltozásokat már az óvodás korosztálynál. A lábstatikai rendellenességek, tartáshibák, kezdődő mellkas- és gerinc deformitások panaszt, fájdalmat csak ritkán okoznak, az iskola fáradékonyság, ügyetlenebb mozgás, gyengébb sportteljesítmény azonban már a következményeket jelzi.

Ezek az adatok a megelőzés fontosságára irányítják a figyelmet. Az óvodánk orvosának, védőnőjének munkája során információt kapunk a gyerekekről. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodai testnevelés, mozgásfejlesztés anyagát célzottan bővítsük játékos lábtornával, tartásjavító tornával.

7.6. Külső világ tevékeny megismertetése, megszerettetése

A tevékenység célja:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti - emberi - tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása (lásd. SZVO HOP)
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
- A tevékenység szervezeti formái, jellemzői
- A természetbarát magatartás megalapozása
- A projekt rendszerű tanulási forma alkalmazása
- A környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

- **A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során**

A hosszabb-rövidebb séták, az ott alakuló mikrocsoportok, lehetőséget adnak a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire, ugyanakkor biztosítja, hogy figyelni, reagálni tudjunk a gyermekek kérdéseire, megnyilvánulásaira, észrevételeikre.

A séták utáni megbeszélések segítik szókincsünk, nyelvi kifejezőkészségük fejlődését.

Lehetőséget adunk arra, hogy a csoportok megosszák egymással tapasztalataikat, észrevételeiket, élményeiket, s arra ösztönözzük őket, hogy összefüggően próbálják magukat kifejezni.

- **A természetbarát magatartás megalapozása**

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondás hűen tükrözi:

*„ Ha a jövő évről akarsz gondoskodni – vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz – ültess fát.
Ha terved egy életre szól – embert nevelj!”*

A környezet megismerése és védelme nem határolható le előre meghatározott tevékenységekre, időkeretre. Állandóan és mindenkori folytonossággal jelenlévő tevékenységi forma az óvodában.

Mindent a természetes környezetben figyeltetünk meg, az összefüggéseket, változásokat megértjük, és ezáltal megfelelő ismeretekhez juttatjuk a gyermekeket.

Megértetjük a gyermekekkel, hogy saját életterük védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket.

Aktívan még nem vesznek részt a tágabb környezet védelmében, de azt elvárhatjuk tőlük, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat.

Ezzel alapozzuk meg a természetbarát magatartást.

A gyermekekben felkeltjük a természet iránti érzékenységet, a pozitív viszonyt.

Megláttatjuk a természet szépségét, felhívjuk a környezetszennyezés veszélyeire és megbeszéljük hogyan lehet ezt megelőzni, helyrehozni.

Az óvodáskor végére kialakulnak a gyermekek alapvető személyiségjegyei, ezért fontos hogy ebben az életkorban a napi életet átható, tudatos természetszeretetre, gondozásra neveljünk.

- **A projekt rendszerű tanulási forma alkalmazása**

Óvodánkban projekt rendszerű tanulásszervezési mód folyik. A projekt egy sajátos tanulási egység, amely középpontjában egy probléma áll, s azt a gyerekek a maguk természetes voltával valósítanak meg.

A gyermekek érdeklődésére, a pedagógus, gyermek, szülők, közös tevékenységére épül.

A tanulás a tevékenységek tervezése, szervezése, a szokások alakítása, elsajátítása közben indirekt módon valósul meg.

Sajátosságai:

- Gyermekeink hatékony résztvevői a tanulásnak, jól érzik magukat ebben a folyamatban.

- A kíváncsiság, a motiváltság, a bizalom, a jókedv, a humor, az érzékek használata, a cselekedtetés, a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága, a felfedezés, a megtalálás, az alkotás öröme, a játékmotívumok és a játék biztosítják ezt a jó érzést.
- Gyermekünk megismerik a siker örömét, függetlenül attól, hogy milyen képességekkel rendelkeznek.
- A projekt mindig tartalmaz választási lehetőséget, egyéni ütemet, önállóságot, kreatív megoldási lehetőséget a gyermekeknek, így sajátos differenciálást is el tudunk érni.

Célunk:

Sokoldalú személyiségfejlesztés. Minden gyermek a maga tudása, ismerete, tapasztalata alapján segítse a közös munkát, amiben fejlődik empátiája, önismerete, szociális magatartása. Célunk teret engedni a gyermeki önmegvalósításnak, egy jó játéknak.

Az óvodapedagógus feladata:

- Érzelmi ráhangolás.
- Partnerség.
- Támogató, segítő szerepet vállalva, az indirekt irányítást alkalmazva

Óvodánkban, a projekt tanulást a környezet témaköreire építjük. Meghatározzuk a témát, célt, feladatot, valamint az időkeretet.

Általában három hétre tervezünk, de lehet több, és kevesebb is. Ez idő alatt, élményszerzés, tapasztalatgyűjtés, gyűjtőmunka, feldolgozás, produktum létrehozása jön létre. A projekt végén a projekt lezárása történik. (kiállítás, album készítése, szülők megvendéglése stb.

• A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A környező valóság fontos jellemzői, a formai és mennyiségi, kiterjedésbeli összefüggések, viszonyok. A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába juttatjuk a gyermekeket, így természetes módon ismertetjük meg a matematikai fogalmakat. A kifejezések folyamatos alkalmazása, beépül a gyermekek beszédébe. A szűkebb és tágabb környezetünkkel való ismerkedés közben, játékos formában (= játékos cselekvés, mely minden érzékszervüket bevonja a tapasztalatszerzésbe) fokozatosan megismertetjük a gyerekeket az elemi ok-okozati összefüggések felismerésével, megtapasztalásával. Pozitív viszonyt alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

A természetes környezetben végzett megfigyeléseink során a gyerekek figyelmét ráirányítjuk arra, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, illetve saját szempont alapján. Felismertetjük a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlesztjük tér, sík és mennyiségfogalmukat. Probléma helyzeteket hozunk létre, ezáltal a gyerekeket logikus gondolkodásra készítjük. Mindaddig fenntartjuk a gyermekek érdeklődését, amíg rá nem jönnek az összes variációs lehetőségekre. Ezáltal fejlesztjük logikus gondolkodásukat, probléma felismerő és megoldó képességüket.

Az egyéni képességek figyelembevételével fejlesztjük ismereteket.

A megerősítés hatására sikerélményhez juttatjuk a gyermekeket a cselekvésben, gondolkodásban.

Egyéni, páros és mikrocsoportos tevékenykedtetés alkalmával differenciáltan foglalkozunk a gyermekekkel.

7.7. Munka

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

A munka – bár a játékból gyökerezik- más indítékból, szükségességből motivált. Felelősséggel jár, a végeredménye hasznos, szükséges, melyet a gyerekek tapasztalat útján fedeznek fel.

Oly fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősség, fegyelmezettség, erőfeszítésre készlet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képesség fejlődésére. A munkában a gyerekek sokszínű tapasztalatot szereznek a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételeinek biztosítása 3-6-7 éves korban. (lásd. SZVO HOP)

A gyermekek kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan végeznek munkajellegű tevékenységet. Minden munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához, és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Értékelésünk buzdító, megerősítő jellegű.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségűnek tartjuk az önkiszolgálást, testápolást, öltözködést, étkezést, környezetgondozást.

7.8. Tanulás

(A tanulás fejezetet lásd. SZVO HOP 69.old.-tól).

7.9. Hagyományok, óvodai ünnepek

Évszakoktól független hagyomány az intézményben, a születésnapok megünneplése. A születésnapos köszöntés várva-várt esemény. Az ünnepeket központba kerül, társai ráfigyelnek, vele törődnek, őt ünneplik. A szülőkkel közösen elfogadott köszöntési mód, a vidám ünneplés az érzelmi szükségletek kielégítését szolgálja.

A néphagyományörzés ajánlott tartalmai:

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez a gyerekek kívánságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. A néphagyomány ápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk. A hagyomány ápolása közben együttjászunk, együttmunkálkodunk, tervezgetünk, izgalmassá tesszük a várakozás időszakát. Maga az ünnep egy vidám hangulatú, felszabadult együttjászás.

Az óvodában ünnepelt jeles napok időrendben:

Az őszi jeles napjai:

Mihály nap
Szüret

A tél jeles napjai:

Advent
Mikulás
Lucázás
Farsang

A tavasz jeles napjai:

Húsvét
Kiszézés
Május elseje

Az őszi jeles napjai

3-4 évesek:

Figyeljék meg a nagyok, kertész őszi tevékenységét.(virágok téliesítése, falevelek összegereblyézése stb.)

Tapasztalják meg a természet változását, az avar illatát, zörgését.

Gyűjtsenek terméseket, figyeljék meg, hogy mit készít belőle az óvó néni.

Figyeljék a nagyok „vásári” játékát.

4-5 évesek:

Segítsenek az udvar rendezésében (falevelek gereblyézése, , stb.)

Sétáljanak el a közeli rétre, határba, Zagyva-partra, figyeljék meg a természet változását, az állatok viselkedését

Gyűjtsék a természet kincseit, rendezzék el, készítsenek termésbábokat az óvónő segítségével. (paradicsomlé, süssenek Mihály- cipót, népi játékokat)

Tanuljanak névcsőfolókat, népi játékokat.

Játszanak „vásári” játékokat. Táncházbán vegyenek részt.

Háziállatokkal ismerkednek.

5-6-7 évesek:

Végezzenek őszi munkát a virágos kertben, udvaron.

Figyeljék meg a természet változását, állatok viselkedését (mezőn, Zagyva-part, Tisza-part; TV, kazettáról)

Gyűjtsenek terméseket, díszítsék vele a csoportszobát, készítsenek termésbábokat.

Savanyúságot tesznek el.

Mihály – cipót, kalácsot sütnek.

Énekes népi játékot játszanak.

„Vásári” szerepjátékot játszanak

Táncházban vesznek részt.

Háziállatokkal ismerkednek.

Szüret, dió szüret

3-4 évesek:

Az almáról, szőlőről, dióról szüretéről hallgatnak énekeket, mondókákat.

Figyelik a szüretet, kedvük szerint vesznek részt a játékokban, a mulatságban. Szemezik a szőlőt, megkóstolják a mustot.

4-5 évesek:

Megismertetünk néhány egyszerűbb énekes játékot

Gyűjtik, válogatják az őszi gyümölcsöket.

Részt vesznek a szüret előkészítésében, pogácsát sütnek.

Kedvük szerint bekapcsolódnak a szüretbe: szemezik, préselik a szőlőt, népi játékokat játszanak, népzenere táncolnak.

5-6-7 évesek:

Szüreti mulatságra hívják az óvoda gyermekeit, dolgozóit.

Segítenek feldíszíteni az udvart (szőlővel, színes szalagokkal). Pogácsát sütnek.

Megtanulnak néhány dalt, mondókát, csujjogatót, verset a szüretéről, szőlőről.

Képeket gyűjtenek, albumot készítenek a szüreti munkákról. Megismerkednek néhány eszközzel: kulacs, lopó, szőlőprés, puttony, boroshordó.

Készítenek népi hangszereket (levélsíp, diópengető, lopótök duda). Az óvodánkban maskarába öltözve - fiú lánynak, lány fiúnak - csoportról, csoportra járnak, hívják a kisebbeket a szüreti mulatságba. Préselik a szőlőt, táncolnak, énekelnek, ügyességi játékokat játszanak, pl: kakasviadal, zsákban futás, tyúkütés, stb....

A tél jeles napjai

Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

Mikulás (december 6.)

Luca nap (december 13.)

Karácsonyi ünnepvárás

Farsang

3-4 évesek:

Megismertetjük a gyerekeket az advent jelképeivel: koszorú, naptár.

A naptár alapján minden nap egy-egy egyszerű feladattal készülnek a karácsonyra.

Rövid dalt, verset, mondókát mondogatnak, a Mikulást és a Karácsonyt várva.

Egyszerű ajándékot, fenyődíszeket készítenek.

Megfigyelik az ültetett Luca - búzát, almát fényesítenek.

Ismerkednek a karácsonyi népszokásokkal. óvodánkban fogadják a nagyok „kotyolását”, megkínálják őket.

4-5 évesek:

Segítenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében.

Figyelemmel kísérik a napi feladatokat.

Luca-búzáat ültetnek. Almát fényesítenek, kitakarítják a babaszobát, ajándékot, fenyő és ablakdíszeket készítenek, segítenek a csoportszoba díszítésében.

Segítenek a mézeskalács sütésében.

Mikulásról, karácsonyról dalt, verset, mondókát tanulnak. Közösen almát, mézes diót esznek, meggyűjtják a gyertyákat.

Fogadják a nagyok Luca-napi kotyolását, megkínálják őket.

5-6-7 évesek:

A gyerekek irányításunkkal adventi naptárt és koszorút készítenek.

Minden nap megoldanak egy-egy feladatot.

Kotyoló mondókákat, rigmusokat tanulnak.

Maskarába öltözve Luca-napján kotyolnak a kisebb csoportokban

Előkészítik a Luca-kalendáriumot, figyelik az időjárást, elültetik a Luca-búzáat, Luca pogácsát sütnek.

Verseket, dalokat tanulnak a Mikulásról, karácsonyról. Fenyődísz, ablakdísz, ajándékot készítenek.

Segítenek a csoportszoba díszítésében, az ünnepi asztal megterítésében (asztaldíszeket készítenek). Részt vesznek a csoportszoba kitakarításában.

Almát fényesítenek, gerezdelnek, diót törnek, tökök, mézeskalácsot sütnek. Meggyűjtják a gyertyákat.

Farsang

3-4 évesek:

Egyszerű technikával készítenek papíralarcot. Ha kedvük van jelmezbe öltöznek, s táncolnak, utánozzák táncos mozdulatainkat.

Az óvodában részt vesznek az óvónők mesedramatizálásán.

4-5 évesek:

Farsangi álarcot díszítenek, mókás farsangi játékokat játszanak. Tanulnak a farsangról egyszerű dalokat, mondókákat. Tréfás mesét, verset hallgatnak. Segítenek a csoportszoba feldíszítésében. Részt vesznek az óvónők előadásán.

5-6-7 évesek:

Tanulnak farsangi dalokat, bálba hívogató mondókákat, csujjogatókat. Egyszerű jelmezeket készítenek. Változatos technikával álarcokat díszítenek. A kisebb csoportokat hívják a multságba. Segítenek a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében.

Ügyességi játékokat játszanak, zenére táncolnak. Részt vesznek az óvónők dramatikus játékán, s az azt követő táncban.

A tavasz jeles napjai

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

Határkerülés

Kiszézés (virágvasárnap – húsvét előtti vasárnap)

Locsolkodás
Tojásjátékok
Komálás
Május 1

3-4 évesek:

Tanulnak locsolóverset. Egyszerű technikával tojást festenek. Locsolkodnak. Figyelik a nagyobbak tojásjátékát. Tojást esznek közösen, fogadják a kiszézőket. Sétálnak az óvoda környékén, hallgatják a madarak csicsergését, tavaszi virágokat keresgélnek a parkban.

4-5 évesek:

Nagyobb sétát tesznek az óvoda környékén, megfigyelve a természet változását, Zagyva parton sétálnak. Locsolóverset tanulnak, locsolkodnak.. Tojást festenek berzseléssel. Díszítik a csoportszobájukat. Kiszebákkal kiszéznek, dalokat, mondókákat, rigmusokat tanulnak. Ajándékot készítenek, komálnak a választott csoporttal. Megfürdetik a babákat, kimossák a babruhákat.

5-6-7 évesek:

A tavaszi határkerülés során jó messzire elbarangolnak, megfigyelve a természet ébredését. Segítenek a csoportszoba feldíszítésében.

Locsolóverset tanulnak, a fiúk meglocsolják a lányokat, tojásjátékokat játszanak. Tojás-salátát készítenek. Tojást festenek maratással, karcolással, népi motívumok felhasználásával.

Mondókákat, verseket, dalokat, rigmusokat tanulnak a kiszézéshez, a komáláshoz. Kiszebábot készítenek. Percet sütünk a komatálba. Komálnak a barátok egymással, valamint a választott csoporttal.

Május elseje

3-4 évesek:

Tavaszi dalokat énekelve körbejárják a nagyok feldíszített fáját.

4-5 évesek:

Egyszerűbb díszeket készítenek, a májusfára segítenek díszíteni. Énekelve körbejárják.

5-6-7 évesek:

Közösen díszítik a májusfát a maguk készített díszekkel. Táncolva, énekelve körbejárják. Versenyeznek a fára felaggatott tárgyakért.

8. A sajátos pedagógiai arculathoz kapcsolódó gyermeki fejlődés nyomon követése, megfigyelések, mérések

(Lásd a SZVO HOP-ban)

9. Dokumentálás

A SZVO HOP irányelvei szerint történik.

10. Együttműködés

Belső együttműködés

Intézmények, közösségek	Kapcsolattartás módja	Gyakorisága
SZVO		
SZVO Igazgatósága	Konzultáció, esetmegbeszélés, munkaközösségi foglalkozások (telefonon, személyesen, e-mail formájában)	Mindennap a folyamatos információ biztosításáért
SZVO Tagóvodái	Konzultáció, esetmegbeszélés, munkaközösségi foglalkozások (telefonon, személyesen, e-mail formájában,)	Folyamatosan programok, bemutatók alkalmával.
SZVO Szakszolgálat	Konzultáció, esetmegbeszélés	Egész évben folyamatosan.
SZVO Gyermekvédelmi felelős, esélyegyenlőségi koordinátor	Konzultáció, esetmegbeszélés	Jelzés esetén, felmerülő probléma kapcsán.
Csicsergő Óvoda		

Szülői Szervezet	Személyesen, folyamatosan a csoportos óvónőkkel,	Évente 3 alkalommal.
Minőségügyi koordinátor	Konzultáció, esetmegbeszélés,	Éves terv alapján , aktuális feladat kapcsán, tagóvodai visszacsatoláskor.
Gyermekvédelmi megbízott	Konzultáció, esetmegbeszélés,	Éves terv alapján, aktuális feladat kapcsán, tagóvodai visszacsatoláskor.
Munkaközösségi tag	Konzultáció, esetmegbeszélés,	Éves terv alapján aktuális feladat kapcsán, tagóvodai visszacsatoláskor.

Külső együttműködés

Intézmények	Kapcsolattartás módja	Gyakorisága
Városmajor úti bölcsőde	Az intézmény által szervezett szakmai fórum	Évente egyeztetett terv alapján-
Általános iskolák (Kodály, Fiumei, Kassai, Waldorf,	Az intézmény által szervezett szakmai fórum	Évente programok szerint.

Széchenyi krt.-i)		
Városmajor úti gyermekorvosi rendelő (orvos, védőnő);(fogorvos, asszisztens)	Személyes vizit, konzultáció	Évente többször
Területi képviselő	kapcsolattartás	Aktuális programok kapcsán.
Uszoda	Személyes megkeresés	Program kapcsán évente 1-szer
Tájház, Múzeum, Színház, stb.	Személyes megkeresés	Program ajánlatok szerint évente többször.

11. A "CSICSERGŐ" HELYI NEVELÉSI PROGRAMHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSI JEGYZÉK AZ 1/1998.(VII.24.)OM RENDELET ALAPJÁN

Tornaszoba felszerelés

Tornapad	4db
Tornaszőnyeg	2db
Bordásfal	4db
Óvodai többfunkciós mászó készlet	2db

Játszóudvar felszerelése

Kerti asztal	2db
Kerti pad	csopontonként 2
Babaház	2db
Udvari homokozó	3db
Takaróháló	3db
Fa villamos	1db
kisautó 4 kormányal, 4 ülésel	1db
Szines torony kombinált mászóka	1db
Babaház	1db
Hinta 2 ülésel	1db
Csúszda a dombon	1db
Láncos-függeszkedő	1db
Fa kombinált tornyos mászóka csúszdával	1db
Fa kombinált mászóka, hintákkal	1db
Híd	1db
Láncos egyensúlyozó	1db
Rugós hintaló	1db

Nevelőmunkát segítő játékok, eszközök

Mozgásos játékhöz

Labdák (pöttyös)	25db
Füles labda	2db
Maroklabda	25db
Wesco táska szett	1db
Wesco bólyák	4db
Wesco láb-kéz szett	1-1 garnitúra
Wesco labda (puha,sárga)	2db
ALFRESCO készlet (5db-os)	1 garnitúra
Ugráló állvány	2db
Ugrószekrény	1db
Zsámoly	3db
Karikák	
Body-roll henger készlet	3 garnitúra

Szerepjáték

Konyhabútor	csopontonként 1
Babaágy	csopontonként 1
Babák	csopontonként 4
Babakocsi	csopontonként 1

Építő-, konstruáló játék

Kockaépítő láda	csopontonként 1
Konstruáló játék	csopontonként 4
Dramatizálás	csopontonként 1
Bábparaván	csopontonként 1
Bábok	csopontonként 10
Barkácsolás eszközei	csopontonként 1
Vesco téglá	csopontonként 30db

Ének, zene, énekes játék

Triangulum	csopontonként 2
Dob	csopontonként 1
Cintányér	csopontonként 2
Furulya	csopontonként 1
ritmusbot	csopontonként 10

Anyanyelv fejlesztése

Képeskönyv, mesekönyv	csopontonként 15-15
-----------------------	---------------------

Értelmi képességfejlesztés

csopontonként 10 féle

Ábrázoló tev. fejlesztés

csoportonként, életkoroknak megfelelő

Környezet megismerését fejlesztő játékok

Emberek világa	1db
Állatok világa	1db
közlekedés világa	1db
MINIMAT készlet	1db
Távcső	csoportonként 2
Nagyító	csoportonként 6

Munka jellegű tevékenységhez

Gyermekseprű	csoportonként 1
Gyermek gereblye	létszámnak megfelelő
Gyermek locsoló	létszámnak megfelelő

Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

Video	1db
Televízió	1db
Magnetofon	csoportonként 1
Diavetítő	1db
Vetítövászón	1db

MELLÉKLET

1sz. melléklet

- **A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése anyanyelvi és dramatikus játékokkal.**

1. Hallásfejlesztő játékok

Célja:

az érdekes, figyelemkeltő zörejek, hangok felismerése, megnevezése, differenciálása, a hallás és a beszédhallás sokoldalú fejlesztése.

3 évesek játéka

- Ha hallod a csengő hangját, emeld fel a kezed!

- Ha fúruyasót hallasz, lépj előre egyet!

/Az óvodapedagógus a gyermekek háta mögé áll. Ha röviden megfújja a fúruyasót, a gyermekek kicsit kell előre lépni, ha hosszan fújja meg nagyot kell előre lépni/

- Hol ketyeg (auditív lokalizáció)?

/Egy gyermeket kiküldünk a csoportszobából. Elrejtünk egy hangosan ketyegő órát úgy, hogy csak a hangját lehessen hallani. Ha a behívott gyermek megtalálta az órát más gyermeket küldünk ki./

4 – 5 évesek játéka

- Mi pottyant le? /auditív differenciálás/

A gyermekek szeme láttára leejtünk olyan tárgyakat, amelyek jól megkülönböztethető zajt adnak. A gyermekek leülnek háttal, és ki kell találniuk mit ejtettünk le. Ha tévesztett valaki, mutassuk meg, hogyan okoztunk zajt.

- Kukk! /auditív differenciálás, magas-mély hang megkülönböztetése/

A gyermekek körben állnak. A kör közepén áll bekötött szemmel egy gyermek, s ha ő felemeli a kezét, megáll a kör. Odamegy valakihez és azt mondja: KUKK. A kiválasztott gyermeknek ugyanolyan hangmagasságban kell válaszolnia. A kérdező hol magas

hangon, hol mély hangon ismétli-ismételteti ezt, amíg ki nem találja, kinek a hangját hallja.

- Lopakodás! /auditív lokalizáció/

A gyermek körben ülnek, egyikük bekötött szemmel a kör közepén. Az óvónő rámutat valakire, aki csendben feláll és középre oson. A hunyó megpróbálja megállapítani, merről közelítenek hozzá, ha megtalálja helyet cserélnek.

6 – 7 évesek játéka

- Környezetünk zajai / auditív emlékezet, asszociáció/

Magnóról zörejeket hallunk, ki kell találni, minek a hangja ez. Halk hangok is legyen közöttük.

- Állathangok utánzása /magas-mély, halk-hangos hangok megkülönböztetése, hang-utánzás/

Egy gyermek hangot utánoz. Akire rámutat, annak is utánoznia kell az állathangot, majd

meg kell mondania, melyik állat hangja az.

2. Légző gyakorlatok

Célja:

A vegyes / rekesz – és mellkasi / légzés elsajátítása, automatizálása. Lehetőleg nyitott ablaknál vagy szabad levegőn végezzük ezeket a gyakorlatokat.

3 – 4 évesek játéka

- Futás után a rekeszlégzés megfigyelése

- Napozzunk a strandon! Hanyatt fekvé be/kilégzés

- Liheg úgy, mint egy kiskutya!

- Ki tud több levegőt a pocakjába szívni? /hanyatt fekvé, kéz a hason/

4 – 6 évesek játéka

- Lélegezz úgy, ahogy a képek mutatják!

A képeken orr-orr, orr-száj, száj-száj látható. Fekve, állva ülve is alkalmazható. Először az egyenletes légzést gyakoroltassuk, s utána változtassunk időtartamot.

- Másszunk fel a hegyre! /Erőlködő, nehézkes járás mímélése lihegéssel/ –

felértünk a hegytetőre – /megkönnyebbülünk, egyenletesen lélegzünk/, beszippantjuk az erdő tiszta levegőjét / hosszú, lágy levegővétél, kifújás / , most már futunk lefelé a lejtőn /frissen, könnyedén, gyorsan vesszük a levegőt/

Hangadással összekötött légző gyakorlatok

Célja:

hogy egyenletesen osszuk be a levegőnket a beszéd folyamatban

3 évesek játéka

- Ki tudja utánozni.....?

Gyors, mély belégzés után a gyermekek utánozzák a kígyó /sz/, a vonat /s s s/, a csodálkozás /ó ó ó / , a légy zümmögésének /z z z/ hangját.

4 – 5 évesek játéka

- Hogyan.....?
- ...Hívjuk a cicát – c c c
- ...fúj a cica ha mérges - f f f
- ...pattan a buborék - b b b
- ...pipál nagyapó – p p p
- ...berreg a motor – r r r
- Most bohócok leszünk és butaságokat fogunk mondani.
- Szótagok ismétlése – szi szi szi, za za za, lá lá lá, cö cö cö.

5–7 évesek játéakai

- Hangstaféta
- Két csapat áll vonalban egymással szemben. Indító jelzésre az első gyermek elkezd egy hangot hangoztatni, ameddig bírja. Ha fogytán a levegője, megböki szomszédját, aki folytatja a hangoztatást. Az a csapat győz, amelyik később fejezi be.
- Mondókák, rövid versek, szósorok mondása kilégzéskor

Fúvó és szívó gyakorlatok

Célja:

hogy elősegítsék a szájon át való ki/belégzést, erősítik a lágy szájadot és az ajak izomzatát. Rövid ideig végeztetjük.

3 évesek játéakai

- Papírgolyó fújása
- Gyertya vagy gyufa lángjának fújása
- Kisebb távolságból papírszeletek, papírállatok, vatta elfújása

4 – 5 évesek játéakai

- Gyertya lángjának fújása f,p,t hangok szakaszos hangoztatásával
- Szívószállal víz, majd joghurt, majd kefir felszívása
- Az előbbi gyakorlatok nehezítve a távolság növelésével, nagyobb méretű tárgyakkal, vékonyabb szívószállal

5 – 7 évesek játéakai

- Gyűrt és hajtogatott papír zsebkendő felszipantása vékonyabb/vastagabb szívószállal

- Ping-pong labda fújása /verseny/

Két vagy több gyermek áll egy asztal mellett. Vigyázzunk, hogy a gyermekek szája az asztal lapjával egy magasságban legyen. Nehezebb a gyakorlat, ha két gyermeknek kell két azonos hosszúságú labirintusban /ceruzákból/ fújni a labdát úgy, hogy az ki ne guruljon.

- Lufiember

Képzeletbeli léggömbfújó gyakorlat. A gyermekek kettős körben állnak párosával, az egyik gyermek orron át beszívja, szájon át kifújja a levegőt, így fújva keményre a „párját”, majd sziszegve gyorsan leenged a lufi/a gyermeke ezt gesztusaikkal is jelezhetik/

3. A beszédszervek ügyesítésére szolgáló játékok

Arc- és ajakgyakorlatok

Célja:

Az arc és ajakizmok erősítése, ügyesítése, ezáltal az ajkakkal képzett hangok alakítása.

3 évesek játéka

- Csibejáték

A gyermekek ajkuk csücsörítésével fölcsipegetik tenyerükből a magokat.

- Küldjünk pusztit!

A gyermekek csücsörítve cuppognak

- Tátognak a halak

Az ajkak kemény összeérintése

4-5 évesek játéka

- Pöfékeljünk mint a mozdony!

Egy lélegzetvétellel, egymás után mondjuk a *p* hangot.

- Utánozzuk a mentőautó szirénáját

Az U-I hangok ejtése lassan, majd gyorsabban az ajkak csücsörítésével és széthúzásával, zárt fogsorral

- Hogyan nevetünk? Hogyan áll a szájunk ha szomorúak vagyunk? Hogy vicsorít a farkas?

5-7 évesek játéka

- Bohóckodjunk!

Grimaszoljunk összezárt ajkakkal, szájunkat jobbra-balra, föl-le, majd körbe mozgatva.

- Kövér ember – sovány ember

Töltsük meg arcüregünket levegővel, majd hirtelen engedjük ki a levegőt és szívjuk be az arcunkba.

Töltsük meg arcüregünket levegővel, arcunk kétoldali ütögetésével engedjük ki a levegőt, majd a maradékot „küldjük” könnyedén az egyik arcfélből a másikba.

Nyelvgyakorlatok

Célja:

a nyelv izomzat erősítése, a nyelv mozgatásának tudatosítása

3 évesek gyakorlatai

- Cilu cica eszik

A cica lefetyeli a tejet, / a száj téren kívül emeljük és leejtjük a lapos nyelvet;/ evés után körbenyalja a száját /körkörös nyelvmozgás alul-felül;/ megpróbálja lenyalni az orrára fröccsent tejet /fölfelé megy a nyelv;/ aztán szeretné az állát is /a nyelv lefelé mozdul, az áll mozdulatlan/

4-5 évesek gyakorlatai

- Nyissátok ki a szátokat, mint egy kiskaput. Sétáljon ki a nyelvetek a kapun, majd bújjon el
- Szaladgálnak a lovak
- Csettintsetek a nyelvetekkel
- Támasszunk meg egy ropit a nyelvünkkel a felső fogsorunk mögött.

5-7 évesek gyakorlatai

- Nyissuk nagyra a kaput
Menjen föl a nyelvünk a padlásra; menjen le a nyelvünk a pincébe /alsó fogsor mögé/; sétáljon a nyelvünk a kapu előtt körbe-körbe; bújjon be a házba a nyelvünk; mossuk meg a fogunkat a nyelvünkkel alul, felül.

4. A fonémahallást fejlesztő játékok

Mássalhangzókkal végzett gyakorlatok

4-5 évesek gyakorlatai

- Zümmögjünk mint a méhecskék: z z z
- Sistereg a fazékban a forró víz: s s s s
- Sziszegjünk mint a kígyó: sz sz sz
- Csipognak a kiscsibék: csip csip
- Motorkerékpár verseny: zs zs zs
- Hívjuk a cicát: c c c
- Szó elején lévő hangok megnevezése /azonos kezdőhangú szavak kezdőhangjainak felismerése
- Más-más hanggal kezdődő szavak kezdő hangjának megnevezése
- A hangok felismerése szavakban
- Két rokon képzésű hangot /s-sz/ egy-egy állathoz /kígyó/ vagy tárgyhoz /vonat/ kapcsolunk. Ha az óvónő „sz” hangot tartalmazó szót mond, a gyermeke abba a sarokba szaladnak ahol a kígyó lakik. Ha „s” hangot tartalmazó szót mond, abba a sarokba szaladnak, ahol a vonat lakik. Nehezíthetjük, ha mondunk olyan szavakat is amelyekben egyik hang sem szerepel, ilyenkor a gyermeke középen maradnak.

5-7 évesek gyakorlatai

- Zöngefelismerés
Tegyétek a kezeteiket a torkotokra és figyeljétek meg, „morog-e”, ha azt mondjátok, hogy bagoly, víz, csepp...
- Koppants – toppants
K hangot tartalmazó szót hallva a gyermekeknek koppantaniuk kell az asztal lapján, T hangot tartalmazó szót hallva toppantaniuk kell a lábukkal.

Játékok a magánhangzók ejtésének gyakorlása

5-7 éveseknek

- A rövid és hosszú magánhangzók megkülönböztetése mozgással
A gyermekek törökülésben, körben ülnek. Az óvónő egy magánhangzót hangoztatva lassan vagy gyorsan labdát gurít valamelyik gyermeknek. A gyermek ugyanolyan tempóban visszagurítja a labdát, s ugyanolyan hosszan ejti a magánhangzót.
- Tolvajnyelv

- Titkosítjuk a gyermeke nevét úgy, hogy csak a magánhangzókat ejtjük. Kinek a nevét mondtam?

5. A mondatfonetikai eszközök használatának gyakorlása

Célja:

A beszédszituációhoz leginkább illő beszédmód alkalmazása.

Hangerőváltási gyakorlatok

4-5 évesek játéka

- Mondd úgy ahogy én!

Az óvónő felváltva nagy hangerővel, közepes hangerővel, halkán, suttogva mond egy szót. Akinek odadobja a labdát, az ugyanolyan hangerővel elismétli a szót.

- Mondd hangosabban/halkabban

Akire az óvónő ránéz, az a megadott szót hangosabban/halkabban mondja ki és ránéz a következő gyermekekre. Így fokozzák/csökkentik a hangerőt, amíg bírják.

5-7 évesek játéka

- Karmesterjáték

A gyermekek egymás mellett ülnek, egy karmester intésére mindenkinek kimondják a nevét sorba. Ha a karmester magasabbra emeli a kezét, hangosan kell mondaniuk, ha leengedi, halkán kell mondaniuk. Nehezíthetjük, ha egy-egy mondóka, vers szövegét kell hasonló hangerőváltásokkal elmondani.

Hangsúlyjátékok

- Ül le gyorsan

Két-három gyermek játszhatja: három különböző ülőalkalmatosság mellett áll minden gyermek. Az óvónő szóbeli utasítása alapján kell minél gyorsabban helyet foglalniuk.

Pl: a *fehér* székre ülj le! A *puffra* ülj le!

Ritmusgyakorlatok

- Ritmuskövetés

Jól ismert versek ritmusára járás /apró, ill. nagy lépésekben, helyben futás/ vagy kópogás. Versmondás közben változtathatunk a ritmuson.

Hangszíngyakorlatok

- Állatok hangjának utánzása különböző hangszínnel

6. Nem verbális kommunikációs játékok

Játék a tekintettel

- Állj fel

A gyermekek körben ülnek, egyikük tekintetével sorban megérinti a társait. Akin rajtafelejt a tekintetét, az feláll.

Farkasszemnézés

A gyermekek párban állnak. Járás vagy más automatikus cselekvés közben egymás szemébe néznek

Kövesd a mozdulatot

A gyermekek a kezüket vagy kezükben tartott tárgyat tekintetükkel követik

Játék a gesztusokkal és a mimikával, testmozgásgyakorlatok

- Tükörjáték

A gyermekek páronként szemben állnak. Egymás gesztusait és mimikáját utánozzák

Találd ki, mit érzek

Az óvónő arcjátéka és kézmozdulatai alapján megpróbálják a gyermekek kitalálni, mit érez

- Mimetikus játékok / cselekvést, stilizált mozgásokat utánzó játékok/

7. Szókincsgyarapító játékok

4-5 évesek játécai

- Szópárok

A gyermek körben ülnek. Az óvónő kimond egy szót, odagurítja a labdát az egyik gyermeknek, akinek az illető szó ellentétét kell megneveznie.

5-7 évesek játécai

- Mit visz a kishajó?

...i-vel? A gyermeknek i-vel kezdődő szavakat kell sorolniuk. Meghatározhatjuk, hogy állat, növény, stb. soroljanak

- Mondd ki szóval

Tárgyképek alapján /pl; tulipán, liliom/ kell a gyermeknek előbb a tárgyat megnevezni, majd a fölérendelt gyűjtőfogalmat kitalálni / virág/.

8. Mondat- és szövegalkotást fejlesztő játékok

3 évesek játécai

- Papagájjáték

Rövid, majd egyre hosszabb mondatok ismételtetésével a mondatra jellemző jegyek érzékeltetése, a verbális emlékezet fejlesztése

- Haragszom rád

Az így megszólított gyermek megkérdezi: Miért? Társának ki kell találnia valami indokot, pl: mert kék a szoknyád.

4-5 évesek játécai

- Mi van a zsákban?

Egy zsákban a gyermek által jól ismert tárgyakat rejtünk. Minden gyermek kivesz egy-egy tárgyat és elmond róla mindent amit csak tud. Segítő kérdéseket lehet feltenni.

- Mit tettem az asztalra

Az asztalon felhalmozott tárgyak közül minden gyermek megnevez egyet, tárgyesetet használva elismétli a mondatot.

5-7 évesek játécai

- Gyertek haza ludaim

Az ismert gyerek játék annyiban változik, hogy a gazdasszony újabb-és újabb érvek felsorolásával csalogatja haza ludait. /pl: esteledik, friss fű várja őket, stb. /, a ludak viszont mindig kifogásokat találnak

- Szóvonat

Megadunk három kezdő szót. Amelyik gyermek hozzátud tenni valamelyik szóhoz egy másik, logikusan kapcsolódó szót, az első szót megtestesítő gyermek mögé áll a sorban, miközben elismétli az így fokozatosan bővülő mondatot. Az a csapat győz, amelyik hosszabb vonatot /mondatot/ tudott összeállítani. A szerelvények pihenésképpen körbefuthatják a csoportszobát.